

Pismo Polaków w Republice Mołdawii

nr 6 [251] 2021

ISSN 1857-324X

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczysta święta mowo!

**PREZYDENT MOŁDAWII
Z WIZYTĄ W POLSCE**

OFICJALNA WIZYTA PREZYDENT REPUBLIKI MOŁDAWII W POLSCE

21 czerwca br. Prezydent Republiki Mołdawii Maia Sandu rozpoczęła swoją wizytę w Polsce od spotkania z Prezydentem Polski Andrzejem Dudą. To jej pierwsza wizyta od zwycięstwa w ubiegłorocznych wyborach.

Po ceremonii oficjalnego powitania na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego Andrzej Duda i Maia Sandu spotkali się, by porozmawiać „w cztery oczy”. Następnie przewodniczyli rozmowom plenarnym delegacji obu państw. Głównym tematem rozmów było bezpieczeństwo w regionie oraz współpraca bilateralna. Ponadto poruszone zostały także kwestie związane z perspektywami wzmocnienia integracji Mołdawii ze strukturami euroatlantyckimi oraz o dalszej współpracy w ramach programu Partnerstwa Wschodniego.

Na wspólnej konferencji prasowej po spotkaniu prezydentów Andrzej Duda przekazał też, że zaoferował Mai Sandu podzielenie się polskimi doświadczeniami z demokratycznych przemian, budowania samorządu terytorialnego, czy walki z korupcją. „Mamy tutaj duże doświadczenie i te zmiany, które nastąpiły w Polsce w tym zakresie, na przestrzeni ostatnich 30 lat dzisiaj przynoszą bardzo wiele pozytywnych efektów”, powiedział polski prezydent.

Andrzej Duda zrelacjonował przedstawicielom mediów przebieg spotkania z Prezydent Mołdawii, w trakcie którego m. in. zapewnił Maię Sandu, że Polska jako kraj, który ma sprawy mołdawskie na sercu, będzie zawsze stała wspólnie ze wspólnotą międzynarodową za Mołdawią.

– Uważamy, że konieczne jest zachowanie integralności terytorialnej Mołdawii w międzynarodowo uznanych granicach; to jest sprawa fundamentalna i zawsze będziemy wspierali Mołdawię w jej działaniach, które do tej integralności będą zmierzały – mówił też Prezydent RP.

Mołdawska prezydent spotkała się także z marszałkami Sejmu i Senatu Elżbietą Witek i Tomaszem Grodzkim.

źródło: www.prezydent.pl, www.gov.pl

WYDARZENIA

Maia Sandu: Doceniamy konsekwentną pomoc Polski

Doceniamy konsekwentną pomoc Polski dla europejskich aspiracji naszego kraju, a także dla podtrzymania włączenia Mołdawii do europejskich programów pomocowych – powiedziała w Warszawie Prezydent Mołdawii Maia Sandu.

Sandu podkreśliła na briefingu po spotkaniu z Andrzejem Dudą, że „Republika Mołdawii wybrała drogę europejskiej modernizacji”, czego dowodem – jak stwierdziła – były głosy oddane na nią w niedawnych wyborach prezydenckich.

Wyraziła nadzieję, że także w trakcie przyspieszonych wyborów parlamentarnych, które odbędą się 11 lipca 2021 roku, ta „europejska droga Mołdawii zostanie potwierdzona”. Zadeklarowała uznanie dla „otwartości polskich władz” w kwestii wsparcia organizacji głosowania w tych wyborach dla obywateli Mołdawii, mieszkających w Polsce.

– Doceniamy konsekwentną pomoc Polski dla europejskich aspiracji naszego kraju, a także dla podtrzymania włączenia Republiki Mołdawii do europejskich programów pomocowych. Zaznaczam tu także znaczenie planu odbudowy gospodarczej w wysokości 600 mln euro zaoferowanych niedawno naszemu krajowi przez Komisję Europejską, co pomoże nam w odbudowaniu gospodarki, wsparciu małych i średnich przedsiębiorstw oraz tworzeniu nowych miejsc pracy – oświadczyła.

Mołdawska prezydent przypomniała, że Polska jest jednym z państw założycieli Partnerstwa Wschodniego (drugim takim państwem jest Szwecja), w którym to unijnym programie „Mołdawia z dużym sukcesem bierze udział od ponad 10 lat”. – Liczymy na wsparcie Polski, a także na jej wizję, jeśli chodzi o umocnienie współpracy w ramach Partnerstwa Wschodniego – dodała Sandu.

Przyznała także, że jej kraj z dużym zainteresowaniem śledzi też rozwój Inicjatyw Trójmorza. – Uważamy, że wkład Mołdawii w tę inicjatywę mógłby być dodatkowym czynnikiem stabilności na granicach Unii Europejskiej – oświadczyła.

Zaznaczyła, że „Polska jest bardzo ważnym źródłem bezpieczeństwa w regionie”. – Chcielibyśmy doprowadzić do wzmocnienia współpracy między naszymi krajami także w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa cybernetycznego – mówiła Prezydent Mołdawii.

Jak zaznaczyła, jej kraj docenia włączenie go przez Polskę do grupy państw otrzymujących Polską pomoc rozwojową.

źródło: TVP INFO, PAP

„Prezydent Mołdawii Maia Sandu jest dziś symbolem młodości i otwartości w polityce swojego kraju. Życzylem Jej dziś pomyślnego dla Jej planów politycznych wyniku zbliżających się wyborów parlamentarnych i zapewniłem o polskim wsparciu dla europejskich (UE) aspiracji Mołdawii – napisał prezydent na twitterze po spotkaniu z Maią Sandu.

w numerze:

- **Wydarzenia:** Oficjalna wizyta Prezydent Republiki Mołdawii w Polsce 2
- **Komentarze:** Wybory z widokiem na stabilność 4
- **Aktualności:** Przedstawiciele Parlamentu Europejskiego w Kiszyniowie 5
- **Wywiady:** Andrzej Halicki o eurointegracji 6
- **Aktualności:**
 - Spotkanie przedstawicieli mniejszości narodowych z Prezydent RM Maią Sandu 8
 - Wysokie odznaczenia od Prezydenta RP 9
 - Dr hab. Bartłomiej Zdaniuk doktorem honoris causa USM 10
- **Fotorelacja:** 600-lecie miasta Bielce 12
- **Tradycje znane i te zapomniane:** Boże Ciało 13
- **Mozaika wakacyjna:** Czytaj i odkrywaj Kiszyniów 16
- **Savoir vivre** 19
- **Smaczno:** Ciasto marchewkowe 20
- **Ciekawostki** 21
- **Uczymy się polskiego** 22
- **Chwila poezji** 22
- **Polska jest piękna:** Zamek w Krasicy 23

Zdjęcie na okładce:
Igor Smirnow / KPRP

W środku nasz dodatek -
AFISZ POLSKO-MOŁDAWSKI nr 2/2021

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach Zadania publicznego
dotyczącego pomocy Polonii
i Polakom za granicą

 KANCELARIA PREZESA
RADY MINISTRÓW

 POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana z oficjalnym
stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Mołdawia: wybory z widokiem na stabilność

Pod koniec kwietnia 2021 r. Prezydent Republiki Mołdawii Maia Sandu rozwiązała parlament i zarządziła na 11 lipca przyspieszone wybory. Wybory te są szansą na zakończenie trwającego od ponad roku kryzysu politycznego. Niemniej sondaże wskazują, że trudno będzie o samodzielną większość którejkolwiek z sił politycznych, a rozbieżności interesów spowodują, że rozmowy koalicyjne będą niezwykle trudne.

Parlament, którego kadencję właśnie zakończono, został wybrany w lutym 2019 r., w czasie gdy cały system polityczny kraju był pod silną kontrolą oligarchy i przewodniczącego Partii Demokratycznej (PDM) Wład Plahotniuka.

W listopadowych wyborach prezydenckich w 2020 r. Maia Sandu wyraźnie pokonała Igora Dodona. Na Sandu głos oddało 57,75% wyborców, zaś na dotychczasowego prezydenta – 42,25%.

Badania społeczne pokazujące długofalowe procesy, takie jak Barometr Opinii Publicznej, wskazują na utrzymującą się polaryzację społeczną i jednoczesną niechęć wobec polityki w ogóle. Obie kwestie dobrze oddaje badanie zaufania wobec liderów politycznych: Mai Sandu w różnym stopniu nie ufa około 50% badanych, natomiast ufa 44%. Przy czym jest to najlepszy rezultat spośród wszystkich polityków. Bytemu prezydentowi i liderowi Partii Socjalistów Republiki Mołdawii (PSRM) Igorowi Dodonowi w wysokim stopniu nie ufa aż 53,9%, natomiast w pewnym stopniu kolejne 16,5%. Zaufanie do niego w różnym stopniu deklaruje 20,7% badanych.

To samo badanie wskazywało, że aż 23% ankietowanych nie wiedziało, na kogo głosowałoby w najbliższych wyborach, 10% jasno zadeklarowało, że nie weźmie w nich udziału, a kolejne 5% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Sandu zawsze podkreślała, że obecny parlament jest zdominowany przez ludzi sprzeciwiających się jej wysiłkom na rzecz zwalczania korupcji i wprowadzania niezbędnych reform. Celem Mai Sandu i wspierającej ją partii Akcja i Solidarność (PAS) będzie zdobycie samodzielnej większości w parlamencie. Ugrupowanie to może liczyć zapewne na masowe poparcie diaspory, co powoduje, że osiągnięcie takiego rezultatu nie jest niemożliwe. Jeśli to się nie uda, to języckiem u wagi może okazać się Renato Usatii, który co prawda obecnie pozycjonuje się jako polityk antyoligarchiczny i antysystemowy, jednocześnie jest jednak postrzegany jako nieprzewidywalny.

Natomiast jeśli PSRM oraz Partia Șora uzyskają wynik dający im łącznie przynajmniej 51 mandatów w 101-osobowym parlamencie, to prawdopodobnie utworzą koalicję. Być może do parlamentu wejdzie również któraś z nowo powstałych partii, takich jak ugrupowanie niedawnego premiera Iona Chicu, które promuje się jako proeuropejskie i cieszy się dużym zainteresowaniem mediów. Nie jest jednak jasne, jakie są jego realne cele polityczne i czyje interesy reprezentuje. Trudno więc zakładać, że wybory przyniosą oczekiwaną stabilność polityczną.

W ostatnich tygodniach politycy i dyplomaci Unii Europejskiej zaangażowali się w spór polityczny w Mołdawii, jednoznacznie popierając Maię Sandu w dążeniu do rozwiązania parlamentu. Szczególnie duże zaangażowanie było związane z obroną Sądu Konstytucyjnego przed próbą zmiany jego skła-

du przez PSRM i Pentru Moldova. Z jednoznacznymi wypowiedziami w obronie „konstytucyjnego porządku” wystąpili: Charles Michel – przewodniczący Rady Europejskiej, Josep Borrell – wysoki przedstawiciel UE ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, David Sassoli – przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Peter Michalko – szef delegatury UE w Mołdawii, a także Dereck Hogan – ambasador USA w Mołdawii.

Rozwojowi sytuacji w dawnej republice radzieckiej z niepokojem od wielu miesięcy przygląda się Moskwa, ponieważ sondaże wskazują, że w wyniku lipcowego głosowania w Mołdawii zmieni się układ sił politycznych.

Działanie sił zagranicznych powoduje, że w Mołdawii powróciło wrażenie napięcia geopolitycznego wokół tego państwa. Obie strony sporu wewnętrznego starają się wykorzystać ten fakt dla siebie. Sandu podpira się autorytetem unijnych polityków, wskazując w ten sposób na szacunek, jakim cieszy się na arenie międzynarodowej. Ma to być również postrzegane jako gwarancja jej uczciwości oraz szansa na wsparcie rozwojowe. Dodon i socjaliści wykorzystują natomiast tę atmosferę do podgrzania emocji tożsamościowych w społeczeństwie, stawiając się na pozycji obrońców zarówno mołdawskiej państwowości (wskazując na zagrożenie ze strony Rumunii), jak i tradycyjnych wartości (Dodon postulował wprowadzenie zakazu małżeństw jednopłciowych do konstytucji).

źródło: ies.lublin.pl, euractiv.pl

Przedstawiciele Parlamentu Europejskiego w Kiszyniowie

Zoficjalną wizytą w dniach 23-25 maja 2021 roku w stolicy Mołdawii przebywała grupa eurodeputowanych, przedstawiająca Rumunię, Litwę i Polskę.

W skład delegacji, która odwiedziła Kiszyniów, weszli: przewodniczący Delegacji do Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia UE-Mołdawia Siegfried Mureșan, Przewodniczący Delegacji Parlamentu Europejskiego do Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest Andrius Kubilius oraz wiceprzewodniczący Delegacji Parlamentu Europejskiego do Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest Andrzej Halicki.

Podczas wizyty delegacja Parlamentu Europejskiego spotkała się z Prezydentem Republiki Mołdawii Maią Sandu. Omawiano sytuację polityczną w kraju oraz przygotowania do przedterminowych wyborów. Eurodeputowany Siegfried Mureșan w imieniu swo-

ich kolegów podkreślił, że wolne i demokratyczne wybory zagwarantują dobre stosunki między Unią Europejską a Mołdawią. Jego zdaniem, Republika Mołdawii ma teraz prezydenta, który został zaakceptowany we wszystkich krajach europejskich i który w ciągu sześciu miesięcy wyprowadził kraj z izolacji. Poseł zapewnił, że UE w pełni popiera wszystkie inicjatywy Mai Sandu i jej zespołu.

Odbyły się również spotkania z Prezesem Banku Narodowego Octavianem Armașu, z przedstawicielami Centralnej Komisji Wyborczej, Ambasadorami Unii Europejskiej w Republice Mołdawii, a także z Ambasadorami Stanów Zjednoczonych Ameryki i Wielkiej Brytanii w Mołdawii. Delegacja

miała też rozmowy z przedstawicielami partii politycznych i organizacji pozarządowych.

Goszczący w Kiszyniowie z delegacją eurodeputowanych Poseł do Parlamentu Europejskiego Andrzej Halicki w dniu 23 maja odwiedził Bibliotekę im. Adama Mickiewicza. Przy tej okazji złożył kwiaty pod tablicą ofiar katastrofy smoleńskiej i przy nowym pomniku Adama Mickiewicza, jak również spotkał się z przedstawicielami kiszyniowskich organizacji polonijnych. (jk)

„W Kiszyniowie spotkałem się także z tutejszą Polonią. Było to bardzo ważne dla mnie spotkanie. Cieszę się, że tu w Mołdawii podtrzymywana jest polska tradycja!” – wpisał Andrzej Halicki w Facebooku.

■ Wspólne zdjęcie Posła do Parlamentu Europejskiego Andrzeja Halickiego z przedstawicielami Ambasady RP w Republice Mołdawii i kiszyniowską Polonią

«Нет никакого вмешательства в ваши выборы»: евродепутат Анджей Халицки о евроинтеграции, Приднестровье и о деньгах

Депутат Европарламента от Европейской народной партии **АНДЖЕЙ ХАЛИЦКИ** находился с визитом в Республике Молдова в составе группы евродепутатов. В интервью молдавскому изданию «News Maker» Халицки рассказал, почему, по его мнению, Молдова сегодня вновь вернулась на европейский путь, может ли она вступить в ЕС с неурегулированным приднестровским конфликтом, а также о том, как вернуть доверие граждан к государственным институтам.

Фото: News Maker

– Недавно Вы написали в Фейсбуке, что вас «очень радует, что спустя много лет Молдова возвращается к проевропейскому курсу». Почему Вы так думаете?

– Во-первых, я чувствую атмосферу в обществе, связанную с предстоящими в Молдове выборами. Во-вторых, после президентских выборов [в 2020 году] у нас были встречи с президентом Майей Санду и другими официальными лицами, и я вижу их решимость вернуться на проевропейский путь, путь реформ, в том числе в юстиции, путь сотрудничества между ветвями власти.

– Если на выборах большинство в парламенте получат не проевропейские партии, будет ли это означать, что Молдова ушла с проевропейского пути?

– Нет, не будет. Я опираюсь на свой опыт сотрудничества с Молдовой, начиная с 2009 года. Есть большая разница между тем, что было тогда, в последующие годы и сейчас. В последние три-четыре года сотрудничество Молдовы и ЕС практически сошло на нет. Речь не об официальных отношениях с европейскими институтами и учреждениями, речь о сотрудничестве между Молдовой и Польшей. Эти годы просто потеряны, как и возможности.

– В чем разница между ситуацией 2009 года и сегодняшней?

– В 2009 году были эмоции, конфликт, протесты, были даже политзаключенные [после апрельских событий 2009 года]. Тот конфликт разрешился политически. Но, если говорить о том, что общего

между ситуацией 2009 года и сегодняшней, то это – кризис. Сейчас он связан с пандемией, в том числе экономический кризис, как следствие. И для его разрешения нужны специальные инструменты.

– На брифинге в Кишиневе Вы сказали, что в 2024 году Грузия может подать заявку на вступление в ЕС, и отметили, что Молдова может попытаться опередить Грузию. Молдова, по Вашему мнению, может вступить в Евросоюз с неурегулированным приднестровским конфликтом?

– На самом деле в Грузии тоже есть территориальная проблема с Южной Осетией и Абхазией. Конечно, чтобы интегрироваться в ЕС, необходимо единство, целостность территории, необходимо правительство, которое контролировало бы всю территорию страны. В остальном, я полагаю, что [евро]интеграция – это лучший пример, который может сподвигнуть приднестровцев пойти на объединение.

Если мы посмотрим на страны бывшей Югославии, то после самоопределения большинство из них выбрали европейский путь. Я думаю, что Молдова и Приднестровье должны выбрать общее будущее. Я думаю, вместе будет лучше обоим, но это должно быть вашим решением.

– Вы и Ваши коллеги евродепутаты говорили много хороших слов о президенте Майе Санду. Вы не думаете, что после этого Вас могут обвинить во вмешательстве в предвыборный процесс в Молдове?

– Это мое мнение и впечатление, и они положительные. Еще раз подчеркну: выбор за вами. Нет никакого вмешательства в ваши выборы. Право выбора – это ваше право, и никто не может вмешаться в это.

– Несколько лет назад Польша выделила Молдове €100 млн на кредиты сельхозпроизводителям. Но в Молдове вокруг этих денег началась «война»: власти не могли решить, кто их будет распределять. В итоге были проблемы с эффективностью использования этих денег. Вам не кажется, что такие ситуации снижают доверие и к евроинтеграции, и к Евросоюзу?

– Конечно, доверие должно быть высоким. В Молдове был еще скандал, связанный с банковской системой. Поэтому я могу сказать, что есть несколько аспектов, связанных с доверием ко всем институтам. Есть также аспекты, касающиеся правосудия. Нужна глубокая реформа судебной системы, прокуратуры, судьи должны быть независимыми, чтобы граждане им доверяли. Еще должны быть механизмы, которые позволяли бы контролировать распределение и использование средств из европейских фондов. Должна быть прозрачность. Я имею в виду доступ к этой информации гражданского общества, журналистов, всего населения. И в этом необходимо международное сотрудничество.

Я не помню конкретно историю с той программой, о которой вы говорили, но есть другие проекты, которые можно реализовать. Однако, пока не будет доверия, не будет реформ, никто не захочет

сюда вкладывать деньги. Это касается и частных компаний, и программ [финансовой помощи].

– Вы упоминали о ситуации, которая была 3-4 года назад. Тогда Евросоюз был настроен весьма критически по отношению к Молдове. Сейчас риторика изменилась. Вы говорите, что видите изменения. Хотелось бы понять, когда эти изменения увидят граждане Молдовы?

– Изменения зависят от вас. И это ваше поле работы. Возможно, есть причины со стороны Евросоюза, почему сейчас сотрудничество не столь глубокое, но это ваша работа и ваши внутренние дела. Мы [группа евродепутатов, приехавших в Молдову] представляем Польшу, Румынию, Литву. У нас тоже были граждане, напуганные изменениями. Особенно это касалось фермеров, сельского хозяйства. Почему тогда они были против изменений? Потому что боялись. Но сейчас они – основные бенефициары произошедших изменений.

– Есть ли еще шанс у Молдовы получить третий транш макрофинансовой помощи ЕС в размере €50 млн?

– Помощь ЕС не ограничивается суммой, которую Вы назвали. В течение семи лет ЕС оказал Молдове помощь на €1 млрд. Вопрос в эффективности использования этих денег. Есть программы в экономической и социальной сферах, есть программы помощи НПО, восстановления после коронавируса. Я не любитель рассуждать на тему денег, но такие возможности есть.

Автор: Николай Пахольницкий / newsmaker.md

■ Президент РМ Майя Санду на встрече с депутатами Европарламента

/ Фото: tv8.md

Maia Sandu: Chcę przywrócić zaufanie obywateli do naszego państwa

Wczwartek 3 czerwca br. Prezydent Republiki Mołdawii Maia Sandu spotkała się z przedstawicielami środowisk etnicznych i kulturowych kraju. Mniejszość polską reprezentowali prezesi trzech organizacji: „Polskiej Wiosny w Mołdawii”, Ligi Polskich Kobiet oraz Stowarzyszenia „Dom Polski” w Bielcach.

Na początku spotkania głowa państwa przedstawiła priorytety programowe swojej kadencji, mające na celu dobro wszystkich obywateli: walkę z korupcją, sprawiedliwe i niezależne sądownictwo, dobrze prosperującą gospodarkę i zintegrowanie społeczeństwa.

„Przez wiele lat politycy dzielili naród i okradali kraj. Dziś

ważne jest, aby wspólnie przyczyniać się do rozwoju Republiki Mołdawii i budować zjednoczone i wykształcone społeczeństwo. Chcę przywrócić zaufanie obywateli do naszego państwa, chcę, by pozostawali oni w kraju i tutaj budowali swoje życie” – powiedziała Prezydent.

Maia Sandu podkreśliła, że stawia na zaangażowanie śro-

dowisk mniejszości narodowych w kształtowanie polityki rozwojowej Republiki Mołdawii i zaprosiła je do wyrażania opinii i zgłaszania propozycji.

Uczestnicy spotkania mówili o problemach społeczności etnicznych i kulturowych oraz prosili Panią Prezydent o wsparcie.

Oksana Bondarczuk

Tłum. Lucyna Otwinowska

Fot: point.md

Wysokie odznaczenia od Prezydenta RP

30 maja 2021 r. w ramach uroczystości odpustowych w parafii w Tyraspolu, Ambasador Bartłomiej Zdaniuk wręczył przyznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Brązowe Krzyże Zasługi **ks. Zdzisławowi Śmiercie SCJ** i działaczce polonijnej **Marii Sikorskiej**.

10 czerwca 2021 r. w imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Ambasador RP Bartłomiej Zdaniuk odznaczył Brązowym Krzyżem Zasługi działaczkę polonijną **Tamarę Annę Manoli** i siostry zakonne ze Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny – **Renate Bemben** i **Dorotę Bębenek**, pracujące w miejscowości Stăuceni.

Krzyż Zasługi, ustanowiony w 1923 r., nadawany przez Prezydenta RP jest nagrodą dla osób, które położyły zasługi dla państwa lub obywateli, spełniając czyny przekraczające zakres ich zwykłych obowiązków, a przynoszące znaczną korzyść państwu lub obywatelom, ofiarą działalność publiczną, ofiarne niesienie pomocy oraz działalność charytatywną.

10 июня 2021 г. Чрезвычайный и Полномочный Посол Республики Польша в Республике Молдова Бартоломей Зданюк вручил государственную награду Польши – бронзовый Крест Заслуги – Тамаре Маноли, заслуженному деятелю польской диаспоры в Кишиневе.

Члены Лиги польских женщин поздравляют Тamarу Маноли с достойной оценкой ее вклада в возрождение и становление национального самосознания представителей польской диаспоры в нашей стране. Эта награда является прямым подтверждением высоких личностных и организационных качеств Тамары Маноли, которые позволили ей быть одним из создателей и первым председателем общественной организации «Лига польских женщин», участвовать в создании и поддержке первой детсадовской группы с обучением на польском языке.

Обаятельная и коммуникабельная, Тамара Маноли легко устанавливает отношения с окружающими, помогает советами и охотно делится своими знаниями. Несмотря на многие жизненные сложности, она сумела сохранить оптимизм и жизненную вертикаль. Желаем ей, чтобы эта награда стала стимулом для дальнейших успехов!

Валерина Цуркан, Кишинев

Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Polone în Republica Moldova, E.S. Bartłomiej Zdaniuk = un nume nou în galeria titularilor DOCTOR HONORIS CAUSA al USM

Universitatea de Stat din Moldova, în cadrul ședinței solemne a Senatului USM din 25 mai 2021, a înmănat diploma de Doctor Honoris Causa Domnului Profesor universitar, doctor habilitat în științe politice, E.S. Bartłomiej Zdaniuk, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Polone în Republica Moldova.

La ceremonia festivă care s-a desfășurat în Sala Senatului USM, dar și on-line au fost prezenți invitați de onoare din Republica Moldova, Polonia, reprezentanți ai mediului academic, științific, cultural.

Titlul a fost conferit în baza deciziei Senatului USM, din data de 06 aprilie 2021, în semn de înaltă apreciere și recunoaștere a contribuției substanțiale a Domnului Profesor universitar, Doctor habilitat E.S. Bartłomiej Zdaniuk la dezvoltarea învățământului, promovarea științei și instruirii, a valorilor educațional-spirituale la nivel internațional, eforturile susținute întru soluționarea diverselor probleme ce țin de domeniul științific și cel de formare în calitatea Domniei sale de savant cu renume, dar și bunele intenții de colaborare cu Universitatea de Stat din Moldova.

Tradiționalul Laudatio, prezentat de Alexandru Solcan, decanul Facultății de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a USM, cu prilejul acordării celei mai importante distincții USM E.S. Bartłomiej Zdaniuk, a precizat realizările remarcabile ale distinsei personalități: diplomat, om

de știință, profesor universitar, poliglot, patriot al Poloniei și un mare prieten al Republicii Moldova, precum și al Universității de Stat din Moldova: „Autor de monografii științifice și a circa 30 de articole publicate în revistele de specialitate, peste 60 de materiale prezentate în cadrul conferințelor științifice internaționale; traducător, participant activ al mobilităților academice internaționale, vorbitor al limbii române, cunoscător ale istoriei românilor, ne oferă expertiza valoroasă pe probleme legate de dezvoltarea democratică a Republicii Moldova”.

„Implicarea prodigioasă în promovarea valorilor educaționale și spirituale la nivel internațional, colaborarea intensă cu facultățile USM în scopul aprofundării cunoașterii și extinderii oportunităților de valorificare a competențelor de formare profesională reprezintă dovada apropierei de USM și Republica Moldova”, a menționat cu ocazia decernării distincției onorifice, rectorul Universității de Stat din Moldova, dr., conf. univ. Igor Șarov.

E.S. Bartłomiej Zdaniuk a încântat publicul cu un discurs cu referire la definirea politologului, rolul și locul acestuia în viața politică, culturală și socială a statelor.

Conferirea înaltului titlu onorific de Doctor Honoris Causa a Universității de Stat din Moldova E.S. Domnului Bartłomiej Zdaniuk este semn de prețuire înaltă și gratitudine pentru suportul acordat de-a lungul timpului Republicii Moldova de către poporul polonez.

sursa: usm.md

■ Uroczystość nadania tytułu
Doktora honoris causa

**Dr hab. Bartłomiej Zdaniuk
został doktorem honoris causa
Uniwersytetu Państwowego
w Mołdawii**

Tytuł doktora honoris causa został nadany dr. hab. Bartłomiejowi Zdaniukowi m. in. za jego wkład w rozwój edukacji i popularyzację nauki na poziomie międzynarodowym, osiągnięcia badawcze oraz współpracę z Uniwersytetem Państwowym w Mołdawii (Universitatea de Stat din Moldova, USM).

Podczas wydarzenia, w sali Senatu USM obecne były osoby ze świata nauki oraz kultury Mołdawii. Laudację na rzecz dr. hab. Zdaniuka wygłosił Dziekan Wydziału Studiów Międzynarodowych, Nauk Politycznych oraz Administracji prof. Alexandru Solcan, podkreślając zasługi naukowca z Uniwersy-

tetu Warszawskiego nie tylko w zakresie działalności badawczej, ale również jako dyplomaty, patrioty i przyjaciela Mołdawii.

– Dr hab. Bartłomiej Zdaniuk jest tłumaczem i aktywnym organizatorem międzynarodowej mobilności akademickiej, a także mówcą języka rumuńskiego oraz koneserem rumuńskiej historii. Przekazuje nam cenną wiedzę w kwestiach związanych z demokratycznym rozwojem Republiki Mołdawii – powiedział prof. Solcan podczas uroczystości.

Prof. Igor Șarov, rektor USM, również podkreślił ogromne zaangażowanie dr. hab. Zdaniuka

w promowanie wartości edukacyjnych na poziomie międzynarodowym i jego intensywną współpracę z mołdawską uczelnią.

W wydarzeniu wzięli udział też dr hab. Daniel Przastek, dziekan WNPI SM UW oraz prof. Wojciech Jakubowski, kierownik Katedry Historii Politycznej na WNPI SM UW. W imieniu Uniwersytetu Warszawskiego głos zabrał Dziekan Przastek, który pogratulował wyjątkowego osiągnięcia prof. Zdaniukowi.

Dr hab. Bartłomiej Zdaniuk wygłosił podczas uroczystości wykład na temat roli politologa w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym państwa.

Dr hab. Bartłomiej Zdaniuk jest adiunktem w Katedrze Historii Politycznej na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW. Zajmuje się m.in. tematyką Republiki Mołdawii. Był obserwatorem międzynarodowym OBWE podczas wyborów parlamentarnych (2014 r.) i prezydenckich (2016 r.). Od 2017 roku jest Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnym Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Mołdawii.

600-lecie miasta Bielce

22 maja 2021 roku moldawskie miasto Bielce obchodziło wyjątkowy jubileusz 600-lecia.

Stowarzyszenie „Dom Polski” wzięło udział w parady na placu centralnym miasta. Zgodnie z przepisami epidemiologicznymi parada odbyła się z minimalną liczbą uczestników, ale była równie kolorowa i piękna jak w poprzednie lata.

Zdjęcia z archiwum Stowarzyszenia „Dom Polski” w Bielcach

ПРАЗДНИК ТЕЛА ХРИСТОВА В ПОЛЬШЕ

В этот день в каждом польском городе и деревне проходят красочные процессии, в которых участвуют тысячи людей. Празднования продолжаются неделю, после чего наступает время древнего магического обряда – освящения венков.

BOŻE CIAŁO

На конец астрономической весны приходится один из самых ярких религиозных праздников, которые отмечают в Польше – Торжество Тела и Крови Христовых, или просто Тело Христово. В этот день по всей стране проходят красочные шествия, в подготовке которых участвуют не только священнослужители, но и простые жители.

Это один из тех католических праздников, которым нет аналога в православной церкви. В Западной Европе он отмечается с XIII-XIV века, а в Польшу пришел в XV столетии. Праздник Тела Христово посвящен евхаристии, то есть превращению хлеба и вина в тело и кровь Иисуса, и относится к числу праздников с переменной датой: он приходится на первый четверг после дня Сошествия Святого Духа (период между 21 мая и 23 июня).

Важный элемент праздника – торжественные процессии. Согласно традиции, они направляются «на четыре стороны света»: к четырем алтарям, установленным за территорией костела. Такое исповедание веры многочисленными толпами верующих служило укреплению религии,

а со временем приобрело еще и форму красочного зрелища с демонстрацией праздничных нарядов. Процессию ведет священник, несущий дароносицу. Его сопровождают служители костела с хоругвями и образами святых покровителей в декоративных рамах, выполненными на пожертвования прихожан.

Священнослужителей сопровождают девочки в белых платьях, рассыпающие лепестки ароматных цветов. У каждого алтаря священник читает Евангелие одного из четырех евангелистов и дарует благословение. Алтари расположены на главных улицах и площадях в городах и селениях. Их устраивают местные жители – иногда отдельные семьи, иногда представители определенной профессии. Например, один из алтарей традиционно украшают пожарные – его элементом чаще всего становится изображение пожарной машины.

Уроczыстоść najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa, w tradycji ludowej zwana Bożym Ciałem, to jedno z najważniejszych świąt obchodzonych w kościele rzymskokatolickim.

Boże Ciało to w Kościele Katolickim święto radosne. Jest ono uzupełnieniem Wielkiego Czwartku, kiedy oprócz przemiany chleba i wina w ciało i krew Chrystusa, wspomina się również jego mękę. Boże Ciało ma charakter dziękczynny. Formą podziękowania są procesje, które przechodzą ulicami miast. W święto Bożego Ciała buduje się cztery ołtarze, które są ustawione pod gołym niebem. Są one przyozdabiane kwiatami i zielonymi drzewkami – najczęściej brzoźkami.

Wierni tego dnia dekorują ulice i domy. Dzieci posypują drogę procesji kwiatami, niesione są święte obrazy, a także śpiewane pieśni ku czci Najświętszego Sakramentu.

При оформлении обязательно используются живые молодые березы. По окончании торжества верующие обламывают освященные ветви, которые затем помещают над религиозными образами либо над воротами хлева – считается, что они защищают людей и животных от града и бури. Кроме того, дома на маршруте процессии украшают цветами, изображениями святых, а также белыми и синими тканями и лентами – эти цвета символизируют культ Девы Марии.

Такое торжество – самый подходящий случай надеть праздничные народные костюмы; конечно, в обычные дни в Польше их не носят, зато в праздник Тела Христова процессии во многих регионах переливаются всеми цветами радуги. Сегодня это красочное зрелище привлекает толпы туристов, особенно в тех местах, где праздник отличается особым колоритом.

В двух регионах процессия в праздник Тела Христова настолько своеобразна, что была включена в Национальный перечень нематериального культурного наследия.

■ Procesja Bożego Ciała w Łowiczu

■ Boże Ciało w Spycimierzu – kwietne dywany zachwycają!

Одна из них проходит в **Ловиче**, столице этнографического региона, где особенно бережно поддерживаются народные традиции. Эта процессия необыкновенно яркая благодаря красоте здешних народных костюмов: полосатых платьев и фартуков, украшенных вышивкой в виде цветов – их надевают все поколения ловичанок. Региональные элементы можно обнаружить также и в облачениях священников, и религиозных эмблемах.

Другая известная региональная традиция – это цветочное торжество в селе **Спыцимеж**, расположенном в Лодзинском воеводстве. Там уже более 200 лет по всему маршруту процессии в день Тела Христова жители выкладывают из цветов разноцветный ковер с религиозными мотивами. Кропотливый труд, требующий участия многих людей, позволяет создать уникальное произведение искусства, которое существует всего несколько часов – до времени прохождения процессии.

Boże Ciało w Spycimierzu stało się znakiem rozpoznawczym miejscowości. Zwyczaj zdobienia żywymi kwiatami procesji Bożego Ciała, która rozstawiła wieś, ma już bogatą, liczącą 200 lat tradycję. W tworzenie kwietnych kołnierzy angażuje się cała społeczność parafii. Już na kilka dni przed świętem starsi i młodszy gromadzą kwiaty i liście, którymi układają przypisane im odcinki trasy w dniu święta.

В течение всей недели, следующей за праздником Тела Христова, совершаются богослужения и проводятся процессии вокруг костелов. Венчает празднование освящение венков из трав в октаву, то есть в следующий четверг – один из красивейших обычаев в польской народной культуре. В наши дни эта традиция наиболее ярко культивируется в восточных регионах Польши. В прошлом венки подготавливали к празднику Тела Христова и оставляли в костеле на следующую неделю: считалось, что так они приобретают «благотворительную силу».

Небольшие веночки плетутся из пахучих трав: в народной медицине они считались лекарственными, а народные верования приписывают им магические свойства.

По одной из теорий приготовление венков связано с дохристианскими верованиями. В пору цветения злаков страшной угрозой для урожая являются грозы и град, и, чтобы предотвратить бедствия, древних богов старались убожить воскурением благовонных трав и плете-

нием венков. Быть может, в память об этом в венки обязательно вплетается трава, называемая «громовиком» (*Scleranthus annuus* L.). Другие повсеместно используемые растения – мята, липа, ромашка, василек, тимьян, клевер, рута. В Подляшье считается, что каждый венок должен быть сплетен из травы одного вида. Его украшали лепестками цветов – розы или пиона.

Освященные венки находили применение в магических действиях, связанных с земледелием: их крошили в зерно перед посевом и в картофель перед посадкой, клали во вспаханную землю, чтобы хорошо родила, а также раскладывали в амбаре перед тем, как заложить туда сжатое зерно, для защиты урожая от вредителей. Сила венков должна была помочь и в животноводстве: их вешали в хлев, окуливали коров, переставших давать молоко. Применялись они и в народной медицине: больные места окуливали очитком, от простуды заваривали липу.

Источник: novayapolsha.pl

Wianki w Oktawę Bożego Ciała

W Polsce zwyczaj zanoszenia wianków do kościoła i poświęcenia ich w oktawę Bożego Ciała był powszechny. Były to wianuszki małe jak dłoń, uwiłe z pachnących krzewów, ziół i kwiatów. Woń ziół uważana była bowiem za symbol cnoty, a Kościół w modlitwie, którą odmawiał kapłan przy ceremonii poświęcenia wianków, prosił Boga, aby przyjął do wiecznej szczęśliwości wonne cnoty tych, którzy składali Bogu na ołtarzu wieńce i pęki pachnącego ziela. Był to piękny i rzewny zwyczaj.

Wieńcami zdobiono monstrancje przez całą oktawę Bożego Ciała. Potem wieńce te przechowywano w domach przez cały rok, przypisując im cudowne własności. Należało nimi bowiem okadzać chaty przed nadchodzącą burzą, obory i dobytek wypuszczany na wiosnę pierwszy raz w pole, bowiem chroniło to od zarazy i wszelkich nieszczęść. Zdobily one monstrancje, ołtarz albo też drzewka, którymi umajano ołtarz w Zielone Świątki.

CITEȘTE ȘI DESCOPERĂ URMELE POLONEZE DIN CHIȘINĂU

■ W Bibliotece
im. Adama Mickiewicza

Programul estival Provocarea Verii, ediția a III-a, care are și genericul „Citește și descoperă Chișinăul”, va fi consacrat în totalitate orașului Chișinău, care, la data de 17 iulie, va împlini 585 de ani de la prima atestare. Acest program se va desfășura concomitent în cele 27 de filiale ale BM „B.P. Hasdeu”, însă fiecare filială își va crea propria agendă de activități, specifică direcției pe care o reprezintă. Așa cum de-a lungul istoriei sale Chișinăul a cunoscut mai multe personalități poloneze, care au lăsat urme aici, provocarea din această vară va pune accent și pe acest aspect.

Într-una din zilele însoțite ale primului tur, am pornit, împreună cu cei 20 de participanți, să descoperim „ampretele poloneze” din Chișinău. După ce copiilor li s-a prezentat o expoziție fotografică, am mers într-o excursie la Biserica romano-catolică „Providența Divină”. Ajunși în curtea bisericii, copii au fost întâmpinați cu mare bucurie chiar de Episcopul acestui lăcaș sfânt, PS Anton Coșa.

Preasfințitul Anton Coșa, episcop al diocesei romano-catolice din Chișinău, a avut un scurt dialog cu copiii, pe care i-a îndemnat să mai treacă pragul Catedralei și cu altă ocazie, făcându-le mai apoi o excursie. Copiii au avut posibilitatea să afle mai multe și despre Papa Ioan Paul al II-lea, al

■ Katedra Rzymskokatolicka
pw. Opatrzności Bożej
w Kiszyniowie

III edycja letniego programu „Czytaj i odkrywaj Kiszyniów” w całości jest poświęcona stolicy Republiki Mołdawii, która 17 lipca 2021 roku obchodzi 585 lat.

Akcję „Czytaj i odkrywaj Kiszyniów” zorganizowano jednocześnie w 27 oddziałach Biblioteki Miejskiej w Kiszyniowie, ale każdy oddział stworzył swój własny program działania. Biblioteka im. Adama Mickiewicza przygotowała letni program z uwzględnieniem znanych polskich osobistości, które zostawiły swój ślad w Kiszyniowie oraz miejsc związanych z polskimi dziejami.

W czerwcu ruszyła I tura programu – dwudziestu uczestników rozpoczęło swoją przygodę w „polskim” Kiszyniowie. Po zaprezentowaniu dzieciom wystawy fotograficznej na ten temat, grupa udała się na wycieczkę do Katedry Rzymskokatolickiej pw. Opatrzności Bożej (str. Mitropolit Dosoftei 85), gdzie dzieci powitał biskup Anton Coșa, który wyraził zainteresowanie tym specjalnym programem.

căru monument se află în curtea Catedralei.

Episcopul a salutat inițiativa organizatorilor/ bibliotecarilor și a reiterat invitația, adresată tuturor chișinăuienilor, de a vizita atât catedrala, cât și monumentul sfântului Ioan Paul al II-lea, pentru un moment de interiorizare spirituală și de comuniune cu Domnul, mesaj plasat pe site-ul oficial al Catedralei – catholicmold.md.

Biserica romano-catolică „Providența Divină”, care se află pe strada Mitropolit Dosoftei nr. 85, este un monument de arhitectură de însemnătate națională și este introdus în registrul monumentelor de istorie și cultură al municipiului Chișinău, la inițiativa Academiei de Științe a Moldovei. Biserica a fost construită în 1843, în stilul clasicismului rusesc, și reprezintă o bazilică cu trei nivele, cu dimensiunile 27,4 x 16 m și cu o absidă circulară a altarului. Arhitectura Catedralei romano-catolice a fost realizată în spiritul neoclasicismului tardiv, influențat de arhitectura Renașterii italiene.

Copiii au fost foarte impresionați de această experiență, recunoscând că atât ei, cât și părinții lor nu au știut de existența acestui loc minunat, iar prin intermediul provocărilor pe care le lansează biblioteca noastră, pot să descopere multe lucruri despre Chișinău, dar și despre etniile care locuiesc aici.

În cadrul acestui program estival, ne propunem să le facem cunoștință tuturor copiilor din Chișinău care participă la provocare cu cele mai frumoase locuri

din capitală, în special cu „amprente poloneze”.

Urmele poloneze din Chișinău ne amintesc despre cei care au fost, care au trăit în orașul nostru și au lăsat drept moștenire cărți, opere de artă plastică, obiecte muzeistice, case în stilul arhitectural al sec. XIX.

Să le cinstim memoria și să valorificăm moștenirea istorico-culturală a Chișinăului.

Svetlana Gumeni,
Director Biblioteca „A. Mickiewicz”

■ Lăveczka Jana Pawła II
przy Katedrze w Kiszyniowie

Na jednym z zajęć Koła Młodych Dziennikarzy „Polonia” w Kiszyniowie mówiono o normach grzecznościowych i etyce językowej. Na propozycję członków Koła publikujemy poniższy materiał w naszej nowej rubryce „Savoir vivre”.

Как говорить вежливо

Услышав слова «пан» или «пани», даже те, кто никогда не учил польский, сразу подумают о поляках. Такая ассоциация совершенно уместна. Это действительно вежливые формы обращения к мужчинам и женщинам, функционирующие в польском языке, также как в английском используются слова «мистер» и «миссис», во французском – «мадам» и «месье», в немецком — «герр» и «фрау». Однако важно помнить, что слова «пан», «пани» не просто выполняют функцию обращения, но и требуют использования определенных грамматических форм и конкретных синтаксических конструкций. Давайте разберемся, как в польском работают эти обращения и какие сложности могут нас ожидать в общении.

ИДУ НА ВЫ

Само по себе использование форм **pan** и **pani** не сделают ваше обращение вежливым. Многие заблуждаются, пытаясь просто подставить эти формы в предложения, создаваемые по русскому образцу, то есть с использованием глагола во втором лице множественного числа – «вы». В качестве неправильного примера типичной ошибки русскоязычного приведем фразу: **Pan, dajcie proszę bilet** (дословно что-то вроде «Господин, дайте, пожалуйста, билет»). Это звучит неправильно!

Следует запомнить, что форма **wy** (вы) используется исключительно при обращении к группе людей, причем неформальном. Соответственно слова типа **dajcie** (дайте), **siadajcie** (садитесь), **poznaście się** (познакомьтесь) можно использовать только когда мы хотим обратиться сразу к нескольким людям, с которыми мы на «ты».

ПАН ИЛИ ПРОПАЛ

Чтобы правильно построить предложение со словами **pan** и **pani**, нужно мысленно заменить русское официальное «вы» на местоимение «он» или «она» и выбрать соответствующую форму глагола (третьего лица единственного числа). Затем вместо местоимения вставляем **pan** или **pani**, и тогда наше предложение получается и правильным, и вежливым.

Давайте попробуем сказать «Вы хорошо выглядите». Если мы обращаемся к мужчине, то надо мысленно заменить фразу на «Он хорошо выглядит» – **On dobrze wygląda**, а потом вместо **on** подставить **pan**. Готово: **Pan dobrze wygląda**. В случае с женщиной получится так: «Вы хорошо выглядите» – «Она хорошо выглядит» – **Ona dobrze wygląda** – **Pani dobrze wygląda**.

По тому же принципу строятся и вопросы. Например, мы хотим спросить: «Вы выпьете чаю?». Производим те же манипуляции с местоимением и глаголом и получаем: **Czy pan napije się herbaty? Czy pani napije się herbaty?**

источник: novayapolsha.pl

Skąd się PAN wziął?

Слова **pan** przez dłuższy czas używano w języku polskim tylko z „obudową”: **Jasne Wielmożny Pan** czy **Waszmość Pan** – skrót od **Wasza Miłość Pan**. Kolejna dawna forma zwracania się do szczególnie szanowanych osób to **Jaśnie Panie**. Teraz oczywiście, przy wyrównaniu społecznym, do nikogo w ten sposób się nie zwracamy.

Jako forma samodzielna **pan** pojawił się dość późno, pierwsze poświadczenie takiego użycia słowa pochodzi dopiero z roku 1766: niejaka pani Prusinowska w liście do pana Muszyńskiego, którego zresztą wcześniej zatytułowała **Wielmożnym Panem**, użyła sformułowania **...inaczej będę się musiała ustawicznie Panu przypominać**.

Dzisiejszej formy **pan** usunąć już nie można, choć takie próby były. Po wojnie próbowano wprowadzić formę **wy**, która miała **pana** zastąpić, ponieważ **pan** był zbyt „szlachecki”. Używano zatem form **wy, obywatelu; wy, towarzyszu; wy, kolego...** Cóż, nie przyjęło się to i mamy nadal **pana**.

SMACZNEGO!

Rubrykę prowadzi
RUCYNA OTWINOWSKA
– nauczycielka języka
rosyjskiego, mieszkająca
w Krakowie.

Ciasto marchewkowe

Ciasto marchewkowe to słodki placek z tartą marchewką, szczególnie popularny w krajach anglosaskich. Przepis, który podaję, często gości na moim stole. Jest prosty, a samo ciasto wilgotne i aromatyczne. Idealnie komponuje się z polewą z serka kremowego.

- 2 jajka ubić do podwojenia objętości.
- Dodać 200 g cukru i ubijać, aż masa będzie puszysta.
- Wciąż ubijając, wlać ciekłym strumieniem 150 ml oleju roślinnego.
- Dodać 200 g drobno startej marchewki, garść (1/3 szklanki) orzechów włoskich, 1 drobno pokrojone jabłko. Delikatnie wymieszać.
- Do osobnej miski przesiać 200 g mąki, dodać po łyżeczce proszku do pieczenia, sody i cynamonu.
- Dodać sypkie składniki do miski z „mokrymi” i delikatnie wymieszać.
- Ciasto wyłożyć do formy o średnicy 24 cm.
- Piec godzinę lub do suchego patyczka w temperaturze 180°C.

POLEWA:

- 125 g kremowego serka utrzeć z 50 g miękkiego masła i 100 g cukru pudru.
- Dobrze wystudzone ciasto przekroić na 2 części. Pierwszą warstwę posmarować mniejszą częścią polewy. Przykryć drugą częścią ciasta i rozsmarować resztę polewy. Całość udekorować orzechami.

CIEKAWOSTKI

Неудивительно, что в разных уголках мира по-разному отмечают праздники или принимают гостей. Но далеко не всегда мы можем осознать, какие элементы нашей повседневной жизни могут вызвать удивление иностранца. Итак, чем может вас приятно удивить Польша?

Вкусная и недорогая еда

Поляки любят поесть. Они умеют вкусно готовить, качество продуктов для них очень важно. В этом можно убедиться, попав в польский дом на Рождество или Пасху. На столе обязательно появится несколько видов рыбы, мясных блюд, вкуснейшие сладости.

Многие продукты хорошего качества в польских магазинах намного дешевле, чем в других странах ЕС. В Польше известны громкие случаи, когда, например, в сыре находили пальмовое масло. Производители, которых уличают в подобных хитростях, платят огромные штрафы или вынуждены закрыть производство.

Приехав в Польшу, обязательно попробуйте типично польские продукты, например, копченый овечий сыр «осцыпек» (oscypek) или колбаски-кабаносы (kabanosy). И не забудьте заказать в ресторанчике бигос или суп «журеk» (żurek)!

Подготовила **Татьяна Залевская**

UCZYMY SIĘ POLSKIEGO

STOSUNKI MIĘDZYLUDZKIE / МЕЖЛИЧНОСТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ

MAŁŻEŃSTWO	
1. СУПРУГИ	2. БРАК
Pani Maria i pan Aleksander są małżeństwem.	Kiedy oni zawarli małżeństwo?
Jak długo oni są małżeństwem?	• małżeństwo z miłości
	• małżeństwo z rozsądku
	• szczęśliwe małżeństwo
	• pierwsze małżeństwo
	• drugie małżeństwo

SŁOWNIK / СЛОВАРЬ

Stan cywilny

żonaty
zamężna
kawaler
panna
rozwidziony (-a)
wdowiec
wdowa

Семейное положение

– женатый
– замужняя
– холостяк
– незамужняя
– разведен (-a)
– вдовец
– вдова

жениться *na kom*
выйти замуж за кого
пожениться
развестись
брак, бракосочетание
свадьба
любить друг друга
объясниться в любви
развестись

– ożenić się *z kim*
– wyjść za mąż *za kogo*
– pobrać się
– rozwiść się, wziąć rozwód
– ślub
– wesele
– kochać się
– wyznać miłość
– rozwiść się

Janusz ożenił się z kobietą o kilka lat starszą od siebie.

Wychodzę za mąż za wspaniałego mężczyznę.

Zamierzamy pobrać się na wiosnę.

Dopiero niedawno był ślub, a już zdążyli rozwiść się.

Tam, gdzie ludzie się kochają, nawet najbiedniejsza chałupa będzie przytulnym domem.

CHWILA POEZJI

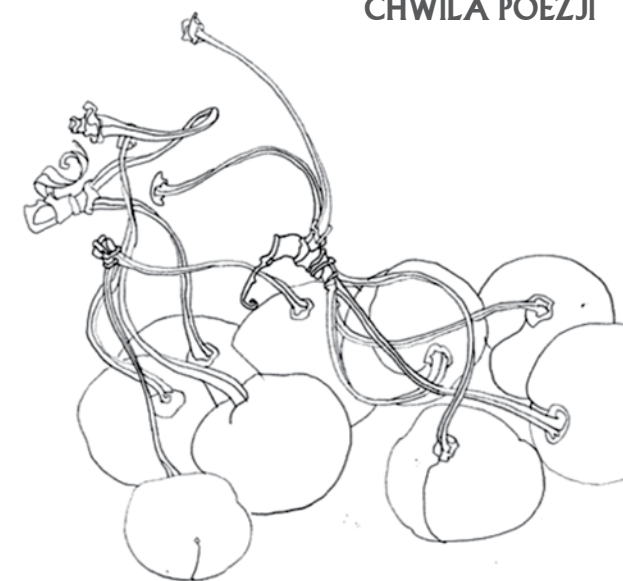
Julian Tuwim

Czereśnie

Rwałem dziś rano czereśnie,
Ciemno-czerwone czereśnie,
W ogrodzie było ćwierkliwie,
Słonecznie, rośnie i wcześnie.

Gałęzie, jak opryskane
Dojrzałą wiśnią jagodą,
Zwisały się omdlewając,
Nad stawu odniebną wodą.

Zwisały się, omdlewając
I myślą tonęły w stawie,
A plamki słońca migotały
Na lśniącej, soczystej trawie.

Rubrykę przygotował **Kiryll Goworow**,
Koło Młodych Dziennikarzy „Polonia” w Kiszyniowie
Ilustracja: Olga Rusanova / źródło: ilustrators.ru

Adres do korespondencji:

Jutrzenka
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți
MOLDOVA

e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Nasza strona w internecie:

www.jutrzenka.md

Redaktor naczelna
Helena Usova

Zespół redakcyjny:

Wanda Burek
Tadeusz Gaydamowicz
Ala Klimowicz
Stefan Ladryk
Zofia Nieczaj
Lucyna Otwinowska
Anna Plutecka
Elena Pumnea
Tatiana Zalewska

Współpraca:

Natalia Barwicka
Anna Dubiel
Ruslan Misak
Alexandra Niculeac
Nataliia Pityn

Redaktor strony internetowej

Małgorzata Kyrłowa

Druk:

Logo-Design
bd. Moscova 21, Chișinău

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

ISSN 1857-324X

9 771857 324007

POLSKA JEST PIĘKNA

Nad Sanem, 10 kilometrów od Przemyśla i niedaleko polsko-ukraińskiej granicy leży urocza miejscowość Krasieczyn. Jego obecna nazwa jest związana z nazwiskiem Krasickich. Ale to nie rodzina przyjęła nazwisko od wsi rodowej (jak to zazwyczaj bywało) – tutaj Krasieczyn wziął nazwę od Krasickich. Dziś Krasieczyn jest znany przede wszystkim z pięknego renesansowego zamku, wybudowanego przez rodzinę Krasickich i otaczającego go parku.

Położony na traktie Przemyśl-Sanok, w pobliżu przeprawy przez San, zamek w Krasieczynie należy do najpiękniejszych pomników polskiego renesansu. Jego budowę rozpoczął pod koniec XVI wieku Stanisław Krasicki – kasztelan przemyski, potomek przybyłej tu w XVI wieku mazowieckiej szlachty zagrodowej herbu Rogala. Marcin Krasicki, uznawany za jednego z najwybitniejszych wówczas mecenasów sztuki w Polsce, przekształcił surowy zamek obronny wzniesiony przez ojca we wspaniałą, wielkopańską rezydencję.

Zamek, pomimo licznych pożarów i wojen, zachował prawie niezmienną sylwetkę, jaką nadano mu na początku XVII wieku. Wybudowany w formie czworoboku zorientowany został ścianami według stron świata. W narożach stoją cztery cylindryczne baszty: Boska, Papieska, Królewska i Szlachecka (Rycerska). Prostokątny, rozległy dziedziniec otaczają od północy i wschodu skrzydła mieszkalne, a od południa i zachodu mury kurtynowe zakończone piękną, ażurową attyką. Pośrodku skrzydła zachodniego znajduje się przedbramie z bramą i kwadratową Wieżą Zegarową. Tędy przez zwodzony, a później kamienny most, prowadziła droga z istniejącego niegdyś miasta do zamku.

Jednym z najcenniejszych elementów architektonicznych zamku jest mieszcząca się w Baszcie Boskiej kaplica przyrównywana do Kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu.

Prace budowlane prowadzone były pod kierunkiem architektów włoskich, a prace zdobnicze i dekoracyjne wykonali artyści przemyscy. O znaczeniu świętości zamku w przeszłości świadczy fakt, że gościli w nim królowie polscy: Zygmunt III Waza, Władysław IV, Jan Kazimierz i August II.

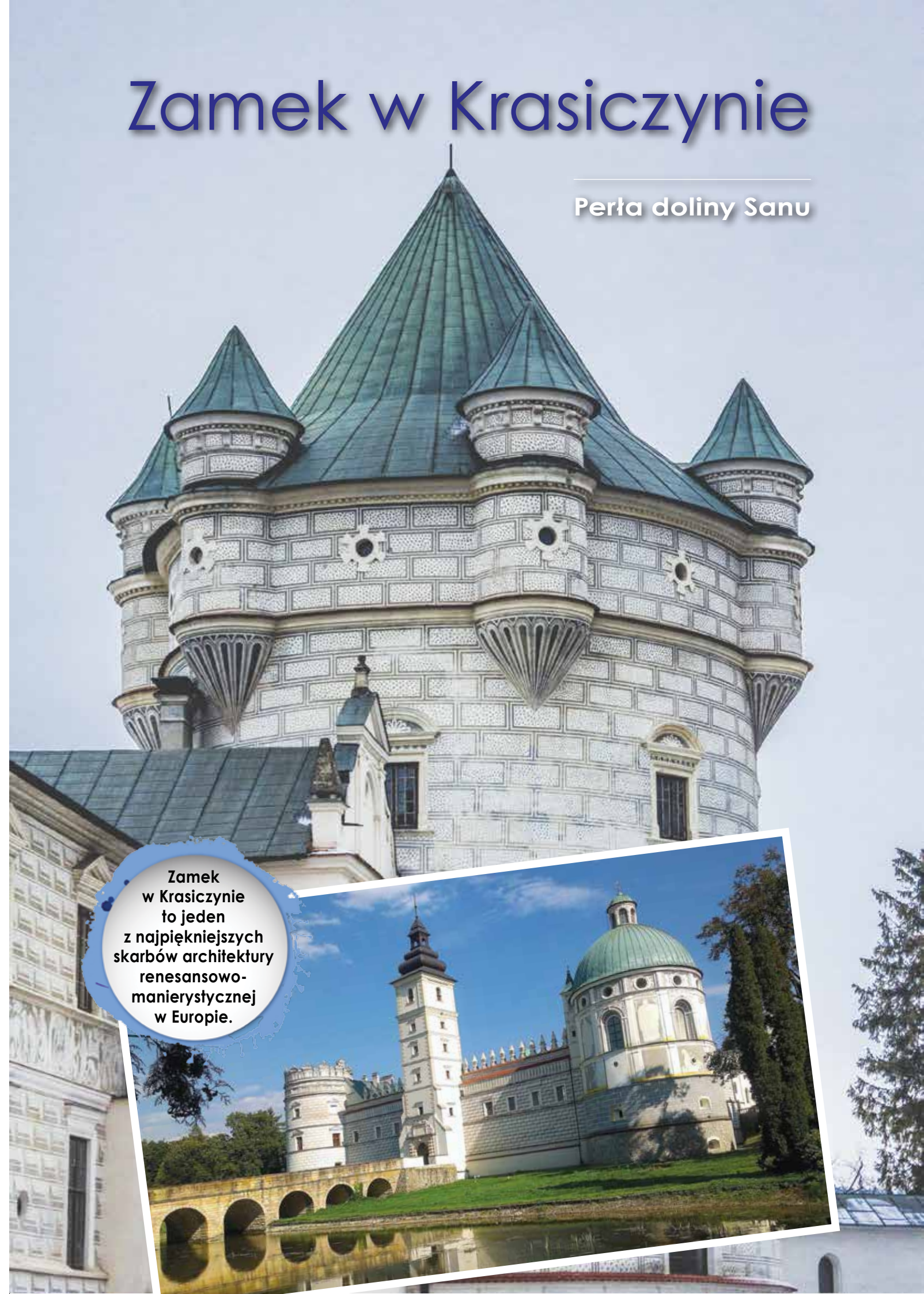
Po bezpotomnej śmierci Krasickich zamek i dobra krasieczyńskie dziedziczyli kolejno: Modrzewscy, Wojakowscy, Tarłowie, Potoccy i Pinińscy. Od tych ostatnich w 1835 roku odkupił je książę Leon Sapieha. Sapiehowie, którzy byli w posiadaniu Krasieczyna do 1944 roku, przyczynili się znacznie do jego rozwoju. Przeprowadzili renowację Zamku, założyli tartak, browar i fabrykę maszyn rolniczych. Aktywnie działali na polu rozwoju życia gospodarczego i społecznego regionu.

Po przejęciu zamku i dóbr krasieczyńskich przez państwo po II wojnie światowej znalazło w nim siedzibę Technikum Leśne, a w latach siedemdziesiątych mecenas nad obiektem przejęła Fabryka Samochodów Osobowych w Warszawie. W 1996 roku Zespół Zamkowo-Parkowy w Krasieczynie przejęła Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Przeprowadzone przez ARP S.A. prace remontowo-budowlane i konserwatorskie doprowadziły do utworzenia w Zespole Zamkowo-Parkowym w Krasieczynie nowoczesnej bazy turystycznej, hotelowej i gastronomicznej.

źródło: www.krasieczyn.com.pl

Zamek w Krasieczynie

Perła doliny Sanu

Zamek w Krasieczynie to jeden z najpiękniejszych skarbów architektury renesansowo-manierystycznej w Europie.

PRYMAS

Stefan WYSZYŃSKI

wyszynski.polskieradio.pl

PolskieRadio.pl

Mt 5,14 Muzeum Jana Pawła II
i Prymasa Wyszyńskiego

Z okazji 40. rocznicy śmierci Prymasa Tysiąclecia i ogłoszenia 2021 rokiem Prymasa Stefana Wyszyńskiego Portal Polskiego Radia we współpracy z Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego przygotował serwis wyszynski.polskieradio.pl

Na stronie www.wyszynski.polskieradio.pl zostały przedstawione najważniejsze wydarzenia z życia Prymasa Tysiąclecia i wpływ jego autorytetu zarówno na rzesze wiernych, jak i odpieranie ataków komunistycznych władz.

Dzięki archiwalnym nagraniom pokazano też inną, osobistą stronę postaci Wyszyńskiego – człowieka obdarzonego poczuciem humoru, filozofa miłującego przyrodę, pacjenta walczącego z cierpieniem spowodowanym nieuleczalną chorobą. Autorzy serwisu sięgnęli do bogatych zbiorów dźwiękowych Archiwum Polskiego Radia, Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa i nagrań Instytutu Prymasowskiego. Wśród nich są m.in. fragmenty homilii Prymasa oraz wspomnienia rodziny i najbliższych przyjaciół. Niektóre materiały zostały opublikowane po raz pierwszy od ponad 60 lat.

Serwis ozdabiają bogate zbiory fotograficzne Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego oraz Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego. Przed kamerą Polskiego Radia stanęli historycy Kościoła i biografowie Prymasa, których zapytano o spuściznę Kardynała dla ludzi żyjących w XXI wieku.

Zachęcamy Państwa do korzystania z serwisu.